

Carl De Keyzer, foto gemaakt in Sint-Petersburg. Uit het boek „Homo Sovieticus”, 1989. © Carl De Keyzer - Magnum

Scherper dan de werkelijkheid

Het Fotomuseum in Antwerpen eert Carl De Keyzer met een mooie overzichtstentoonstelling. Dat werd tijd.

Van onze medewerker
Johan de Vos

ANTWERPEN.

CARL De Keyzer (Kortrijk, 1958) is al fotograaf sinds 1977. Hij exposeerde in belangrijke musea overal ter wereld, is lid van het prestigieuze agentschap Magnum en heeft elf fotoboeken op zijn naam. Er zijn nieuwe tentoonstellingen in de maak en nog minstens twee boeken. De tentoonstelling in Antwerpen is dus geen finale retrospectieve, maar een terugblik op een periode, van 1977 tot 2006.

Uit 1977 hangt er een zelfportret. Hij was toen student aan de Gentse academie. We zien een ernstig kijkende, gezonde jongeman met in de achtergrond de typische verlichting van studentenkamers in die tijd: een witte bol van Japans papier, met daarin een lamp, meestal van zestig watt. Met een foto zoals deze stelt hij zich kwetsbaar op. Vermaarde fotografen die exposeren in een museum doen zo iets niet. Hij wel. En hoewel de foto een zekere naïviteit exposeert, is hij

toch al herkenbaar als een foto van Carl De Keyzer, want de naïviteit was de basis voor zijn blijvende jongensachtige verwondering.

Keuze

Een rekenoefening. Sinds 1977 maakte Carl De Keyzer zowat tienduizend foto's. Dat is ongeveer één per dag. In de tentoonstelling hangen er 120, net iets meer dan één procent van zijn werk. Vanuit zijn complete oeuvre kan je minstens twintig keer een ander beeld van zijn werk brengen. De overzichtstentoonstelling is misschien onbewust toch gebaseerd op een gerichte keuze. Twee mensen stelden ze samen: Carl De Keyzer zelf en de curator-directeur Christoph Ruys. In een werkbezoek van drie dagen kozen ze elk 250 foto's. Na overleg werden er 150 van geprint en ingelijst en daarvan worden er uiteindelijk 120 geëxposeerd.

De keuze maken en de foto's presenteren is iets anders dan fotograferen. De combinatie van bepaalde foto's kan de fotograaf verrassen en de kijker een nieuw beeld geven van het

werk dat hij misschien al kent. Aanvankelijk werd de architect-curator Wim Cuyvers uitgenodigd om de tentoonstelling samen te stellen en op te bouwen. Hij wou het graag doen, maar was verhinderd wegens ziekte. Dan nam Christoph Ruys de taak op zich. Hij plaatste de foto's niet volgens onderwerp, noch chronologisch en mengde zwart-wit en kleur door elkaar.

Siberië

Carl De Keyzer fotografeert het leven op aarde. Hij reisde veel. De tafereel die hij toont, zijn gevuld met mensen van alle slag. Het is geen doorlopend verhaal, elke foto is de samenvatting van een gebeurtenis. We zien Siberië, waar hij de strafkampen fotografeerde in kleur; de Verenigde Staten, met mensen die één of andere godsdienst beleven; Rusland voor en na de val van de Muur; India en zijn chaotische leven; Mongolië met de goudzoekers; Europa dat nog altijd teert op zijn gouden eeuw en Vlaanderen met zijn kleinburgerlijke seks.

Er hangen niet alleen foto's

uit De Keyzers boeken, maar ook nooit geëxposeerd of gepubliceerd werk en werk van dit jaar.

De tentoonstelling biedt een chaotisch beeld van de mensheid, vooral omdat De Keyzer geen symbolen of metaforen fotografeert, maar gewoon de alledaagse dingen, die herken-

CARL DE KEYZER KON MENSEN EN DINGEN VERENIGEN TOT EEN HAAST HISTORISCH TAFEREEL

baar zijn. Hij toont ze helder en scherp. In zekere zin scherper dan de werkelijkheid.

De expositie toont een merkwaardige evolutie. Er is niet alleen de overgang van zwart-wit naar kleur en van analog naar digitaal, er is vooral een nieuwe benaderingswijze. Het heeft te maken met een fotograaf die ouder wordt, veel weet, veel gezien heeft en nu in een andere tijd leeft, met een andere mentaliteit.

Ingenieus

De jonge Carl De Keyzer was briljant. Hij slaagde erin om in grijstinten de meest chaotische straattaferelen te componeren tot een spannend geheel. Het getuigde van een zeldzame virtuositeit. Hij combineerde voor- en achtergrond, licht (vaak flitslicht) en donker. Daarin mikte hij dan een subliem moment waarin mensen en dingen verenigd werden tot een haast historisch tafereel. Hij deed dat vooral in India en Rusland. De boeken die hij daar maakte, tonen het hoogste vakmanschap in de fotografie. Het zwart-witprocédé gaf de foto's een 'artistieke' allure, vooral als het werk vergroot wordt op barietpapier of gedrukt met de fijnste technieken.

Maar met de jaren ging De Keyzer breder kijken. Het briljante leverde schitterende foto's, maar dat zou wel eens ten koste van het onderwerp kunnen gaan. Je gaat meer kijken naar het vaktechnische en compositorische, dan naar wat de fotograaf laat zien.

Op de duur fotografeerde De Keyzer minder dwingend, koos

hij voor een achtergrond die verder reikte dan vijf meter en een compositie die nog meer ruimte bood aan de blik van de kijker. Hij stapte ook over op kleur, waardoor de foto's een minder artistieke aanblik krijgen, minder esthetiserend. Het lijkt alsof Carl De Keyzer slordiger wordt, maar het is omgekeerd, zijn fotografie is zo ingenieus dat het niet meer opvalt.

Dit werk is niet meer commercieel. Het lijkt te weinig op de dingen die we graag 'kunstwerken' noemen. Er is veel aandacht voor het onderwerp en het onderwerp is te ordinaar voor de kopers. Iets te anekdotisch, te veel aan deze tijd gebonden, te scherp — in veel betekenissen van het woord. Niets dus om boven het dressoir te hangen. Maar in de helder verlichte ruime expositiezalen van het Fotomuseum kunnen we er voluit van genieten. Deze foto's verdienen onze grootste aandacht.

► Carl De Keyzer, tot 7 januari in het Fotomuseum, Waalse Kaai 47, Antwerpen (03-242.93.00). Dagelijks behalve maandag open van 10 tot 18 uur.

► www.fotomuseum.be